

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 28 października 2019 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Małecka

Protokolant: protokolant sądowy Tomasz Wojciechowski

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 października 2019 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa L. K.

przeciwko Towarzystwu (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 69.000 zł (sześćdziesiąt dziewięć tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 19 kwietnia 2017 roku do dnia zapłaty.

II. W pozostałym zakresie powództwo oddala.

III. Kosztami procesu w całości obciąża pozwaną i w związku z tym:

- a) zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 5.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,
- b) nakazuje ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Poznaniu) kwotę 7.311, 96 zł.

/-/ Sędzia M. Małecka

UZASADNIENIE

Powódka L. K. w pozwie wniesionym w dniu 17 sierpnia 2017 r. (data stempla pocztowego) domagała się zasądzenia na swoją rzecz od **pozwanego Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W.** kwoty 94.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią swojego ojca M. K. (1) zmarłego na skutek wypadku komunikacyjnego z dnia 29 stycznia 1998 r. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 19 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 10.800 zł oraz opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa w kwocie 34 zł.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że pojazd sprawcy zdarzenia z dnia 29 stycznia 1998 r. był ubezpieczony w zakresie odpowiedzialności cywilnej u pozwanego. Pozwany wypłacił na rzecz powódki tytułem zadośćuczynienia za śmierć ojca kwotę 6.000 zł. W chwili wypadku powódka miała 5 lat. Powódka podniosła, że gdyby jej ojciec żył, to jej życie wyglądałoby inaczej. Wychowywała się w niepełnej rodzinie, ojciec nie mógł być obecny w najważniejszych chwilach w jej życiu, a wcześniej to on w większym stopniu wychowywał powódkę. Nadto wskazała, że nie radzi sobie w dorosłym życiu, kilkakrotnie zmieniała kierunek studiów, ma zaburzenia depresyjne i musiała podjąć leczenie psychiatryczne.

W odpowiedzi na pozew (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa. Pozwany podniósł, że po śmierci ojca powódka nie została sama, gdyż

mogła liczyć na wsparcie rodziny – matki, dziadków, a następnie przyrodniej siostry. Pozwany wskazał również, że śmierć ojca nie wpłynęła w istotny sposób na jej tok nauki, nadto iż obecnie od wypadku minęło 19 lat. Pozwany zaprzeczył, aby obecny stan psychiczny i emocjonalny powódki miał związek ze śmiercią jej ojca, wskazując na upływ czasu pomiędzy wypadkiem, a zachorowaniem przez powódkę na depresję. Nadto pozwany zakwestionował datę naliczania odsetek, wskazując iż ewentualne odsetki powinny być zasądzone od dnia wyrokowania.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka L. K. urodziła się w dniu (...) i wraz z rodzicami mieszkała w K.. W 1998 r. matka powódki M. S. (poprzednio K.) pracowała w laboratorium oraz studiowała zaocznie w T.. Ojciec powódki M. K. (1) studiował dziennie na politechnice i to on w przeważającym zakresie zajmował się opieką nad córką. Powódka była wesołym dzieckiem bardzo związanym z ojcem.

Dowód: odpis zupełny aktu urodzenia (k. 20-21), zeznania świadka M. S. (k. 134-136 i 140), zeznania świadka R. K. (k. 136 i 140), zeznania świadka M. K. (2) (k. 137 i 140), zeznania powódki L. K. (k. 137-139, 140 i 230).

W dniu 29 stycznia 1998 r. na drodze U. – T. (gmina B.) doszło do wypadku komunikacyjnego. Kierowca (...) podjął manewr wyprzedzania zespołu pojazdów i po zjechaniu na przeciwny pas ruchu zderzył się czołowo z jadącym z naprzeciwka samochodem osobowym kierowanym przez M. K. (1), w następstwie czego M. K. (1) poniósł śmierć na miejscu zdarzenia, a pasażer samochodu osobowego K. K. (2) na skutek doznanych obrażeń ciała zmarł w dniu 1 lutego 1998 r. Wyrokiem Sądu Rejonowego w K.z dnia 25 kwietnia 2002 r. w sprawie o sygn. akt (...) sprawca wypadku A. C. został skazany na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat, nadto orzeczono wobec niego zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 3 lat.

Dowód: wyrok Sądu Rejonowego w K.z dnia 25 kwietnia 2002 r. sygn. akt (...) (k. 17-18).

W dacie opisanego zdarzenia pojazd sprawcy wypadku posiadał obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w Towarzystwie (...) S.A. z siedzibą w W..

Dowód: okoliczność bezsporna.

Śmierć M. K. (1) była szokiem dla jego najbliższych – jego żony, rodziców oraz 5-letniej wówczas córki L. K.. Na matce powódki spoczął ciężar utrzymania siebie i córki, wychowania jej i prowadzenia domu. Po śmierci ojca L. K. stała się bardzo nerwowym dzieckiem, musiała być wcześniej odbierana z przedszkola przez babcię, gdyż nie mogła się dostosować. W 2003 r. matka powódki ponownie wyszła za mąż, a w 2004 r. urodziła córkę. Powódka początkowo nie akceptowała partnera matki. W okresie nastoletnim przechodziła etap buntu, często kłóciła się z matką. W 2007 r., gdy powódka miała 13 lat, jej matka wyjechała wraz z mężem i młodszą córką do I. L. K. nie chciała wyjeżdżać z Polski, gdyż miała tu znajomych i chłopaka. Opiekę nad powódką przejął jej dziadek – ojciec M. S. wraz ze swoją partnerką, która wprowadzała w życiu powódki ograniczenia w odniesieniu do spotkań z rówieśnikami oraz dziadkami ze strony ojca. Powódka miała wsparcie u swojego wuja R. K. oraz jego żony M. K. (2).

Dowód: zeznania świadka M. S. (k. 134-136 i 140), zeznania świadka R. K. (k. 136 i 140), zeznania świadka M. K. (2) (k. 137 i 140), zeznania powódki L. K. (k. 137-139, 140 i 230).

Pismem z dnia 3 lutego 2017 r. powódka zgłosiła szkodę pozwanemu. Ubezpieczyciel w dniu 18 kwietnia 2017 r. podjął decyzję o przyznaniu powódce zadośćuczynienia w wysokości 6.000 zł uznając, że żądanie ponad tę kwotę jest wygórowane. W toku wymiany pism pozwany zaproponował dopłatę w wysokości 9.000 zł, jednakże strony nie doszły do porozumienia.

Dowód: zgłoszenie szkody z 3.02.2017 r. (k. 24-26), decyzja z dnia 18.04.2017 r. (k. 27-28), pismo pozwanego z 25.05.2017 r. (k. 29-30), dokumenty z akt szkody (k. 89-98).

Aktualnie powódka ma 26 lat. Ukończyła licencjat z filozofii na Uniwersytecie im. A. M. w P., ukończyła także pierwszy rok studiów magisterskich na kierunku dziennikarstwo. Od września 2017 r. powódka uczy się w szkole policealnej na technikum. Od końca 2017 r. powódka mieszka z chłopakiem. Nie chce mieć dzieci. Wcześniej trudno było jej utrzymać związek, była również w toksycznej relacji, w której partner stosował wobec niej przemoc. Od 2016 r. powódka pozostaje pod opieką psychiatry z powodu depresji oraz początkowo podejrzenia choroby a. d.. Powódka dokonywała samookaleczeń na rękach i nogach. Obecne rozpoznanie to osobowość chwiejna emocjonalnie i podejrzenie cyklotymii. Powódka przyjmuje leki oraz chodzi na psychoterapię raz w tygodniu. Od czerwca 2018 r. powódka pracuje jako rejestratorka medyczna.

Dowód: zeznania powódki L. K. (k. 137-139, 140 i 230), opinia sądowo-psychiatryczna z 10.09.2018 r. (k. 172-181).

Zgodnie z opinią sądowo-psychiatryczną powódka L. K. przejawia zaburzenia w zakresie emocji, myślenia oraz zachowania. Aktualnie znajduje się w wyrównanym stanie psychicznym. Biegły stwierdził objawy charakterystyczne dla zaburzeń stresowych pourazowych. Istnieje związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy śmiercią ojca powódki, a jej problemami w sferze emocjonalnej i psychicznej w okresie dorastania i wczesnej młodości. Z bardzo dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, że śmierć ojca, drastycznie zmienione warunki wychowania, żaloba matki i jej skupienie na pracy i kontynuacji nauki, pojawienie się ojczyma i wyjazd matki za granicę miały wpływ na kształtowanie się osobowości powódki, jej poczucia bezpieczeństwa i własnej wartości oraz na pogłębianie się zaburzeń pourazowych spowodowanych brakiem ojca.

Dowód: pisemna opinia sądowo-psychiatryczna z dnia 10.09.2018 r. (k. 172-181).

Podjęta przez powódkę terapia psychiatryczna od czerwca 2016 r. oraz okoliczności dokonywania przez nią samookaleczeń mogły być spowodowane śmiercią ojca, brakiem matki oraz podejrzenie zmian w stanie zdrowia psychicznego wywołanych brakiem tych osób, a także toksyczny układ z partnerem nie był obojętny i mógł mieć wpływ na zachowanie i relacje emocjonalne powódki. Te wydarzenia należy traktować jako wtórne, a nie pierwotne i można z dużym prawdopodobieństwem przyjąć, że brak ojca i w tym również matki w kształtowaniu osobowości powódki miał znaczący wpływ na jej niekontrolowane reakcje emocjonalne.

Dowód: pisemna opinia uzupełniająca z dnia 28.09.2019 r. (k. 224).

Stan faktyczny niniejszej sprawy Sąd ustalił na podstawie powołanych powyżej dowodów.

Sąd ocenił jako wiarygodne zeznania powódki, która zeznała na okoliczność tego, jak wyglądało jej życie przed oraz po śmierci ojca. Zeznania powódki były spójne z zeznaniami przesłuchanych w sprawie świadków.

Również zeznania świadków M. S., R. K., M. K. (2) Sąd uznał za wiarygodne. Zeznania te wspólnie korespondowały ze sobą oraz zeznaniami powódki.

Pisemna opinia sądowo-psychiatryczna biegłego J. T. z dnia 10 września 2018 r. oraz pisemna opinia uzupełniająca z dnia 28 września 2019 r. były jasne, spójne i rzetelne. Pełnomocnik pozwanego i pełnomocnik powódki nie złożyli zastrzeżeń do opinii uzupełniającej biegłego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

Bezspornym pomiędzy stronami pozostawało, że w dniu 29 stycznia 1998 r. doszło do wypadku komunikacyjnego, w którym śmierć poniósł ojciec powódki – M. K. (1). Pozwany nie kwestionował tego, że posiadacz samochodu ciężarowego był objęty u pozwanego obowiązkowym ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. Pozwany nie negował również – co do zasady – swojej odpowiedzialności cywilnoprawnej za skutki tegoż zdarzenia

z tytułu zawartej umowy ubezpieczeniowej, uznając tylko że dotychczas wypłacona kwota 6.000 zł zadośćuczynienia pokrywa całość żądania.

Skoro przedmiotowe zdarzenie, z którym powódka wiąże swoje roszczenie, miało miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r., tj. przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.08.116.731), tym samym w zakresie oceny skutków przedmiotowego zdarzenia należy stosować przepisy sprzed tej nowelizacji kodeksu cywilnego.

Zgodnie z dyspozycją art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego Sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Rozstrzygając kwestię odpowiedzialności pozwanego w zakresie roszczenia o zadośćuczynienie za krzywdę doznaną przez osoby bliskie zmarłego, Sąd Okręgowy podziela ugruntowany już w orzecznictwie pogląd, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dobra osobistego członków rodziny zmarłego w postaci szczególnej więzi rodzinnej i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c., jeżeli śmierć nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 3 sierpnia 2008 r. (uchwała Sądu Najwyższego z 22 października 2010 r., III CZP 76/10 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2011 r., I CSK 621/10, z dnia 15 marca 2012 r., I CSK 314/11).

Istnienie owej bliskiej więzi rodzinnej zostało wykazane przez L. K.. Powódka we wczesnych latach dziecięcych była wychowywana głównie przez ojca i to z nim była bardziej związana. Po jego śmierci z dziecka wesołego stała się nerwowa, pojawiły się problemy z przystosowaniem w przedszkolu. W gimnazjum miała problemy z nauką. Powódka nie akceptowała nowego partnera matki i często się z nią kłóciła. Gdy powódka miała 13 lat, jej matka wyjechała wraz z mężem i młodszą córką do Irlandii, a powódka pozostała pod opieką dziadka i jego partnerki. Powódka po zdaniu matury wyjechała do P., miała problem z wyborem ścieżki zawodowej. W 2016 r. zdiagnozowano u niej depresję, nie miała ochoty wychodzić z domu, dokonywała samookaleczeń. Od tego czasu powódka pozostaje pod opieką psychiatry, przyjmuje leki i chodzi na terapię. Obecnie mieszka z partnerem, jednakże w przeszłości nie potrafiła utrzymać relacji, jak również znajdowała się w toksycznym związku.

Niewątpliwie powódka mocno przeżyła śmierć ojca, straciła najbliższą jej osobę. O bliskiej relacji powódki z ojcem i poniesionej krzywdzie w związku z jego stratą świadczą zeznania świadków, jak i samej powódki. W okolicznościach sprawy nie może ulegać wątpliwości, że śmierć ojca naruszyła dobra osobiste powódki. Była ona z nim emocjonalnie związana, tragiczne zdarzenie wywołało u niej poczucie głębokiego bólu, żalu i osamotnienia, które powódka odczuwa do dziś. Wiąż rodzicielska stanowi bowiem jedną z silniejszych więzi międzyludzkich, podlegających ochronie prawnej. Wiąż ta zapewnia rodzicom i dzieciom poczucie bezpieczeństwa oraz wzajemne wsparcie i pomoc. Gdyby nie nagła i tragiczna śmierć ojca, życie powódki wyglądałoby inaczej, a ona nie musiałaby przeżywać traumatycznych sytuacji.

W sprawie przeprowadzony został dowód z opinii biegłego psychiatry, który wskazał, że powódka L. K. przejawia zaburzenia w zakresie emocji, myślenia oraz zachowania. Aktualnie znajduje się w wyrównanym stanie psychicznym. Biegły stwierdził objawy charakterystyczne dla zaburzeń stresowych pourazowych. Istnieje związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy śmiercią ojca powódki, a jej problemami w sferze emocjonalnej i psychicznej w okresie dorastania i wczesnej młodości. W ocenie biegłego z bardzo dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, że śmierć ojca, drastycznie zmienione warunki wychowania, żałoba matki i jej skupienie na pracy i kontynuacji nauki, pojawienie się ojczyma i wyjazd matki za granicę miały wpływ na kształtowanie się osobowości powódki, jej poczucia bezpieczeństwa i własnej wartości oraz na pogłębianie się zaburzeń pourazowych spowodowanych brakiem ojca.

Jednocześnie w opinii uzupełniającej biegły wyjaśnił, że podjęta przez powódkę terapia psychiatryczna od czerwca 2016 r. oraz okoliczności dokonywania przez nią samookaleczeń mogły być spowodowane śmiercią ojca, brakiem matki oraz podejrzenie zmian w stanie zdrowia psychicznego wywołanych brakiem tych osób, a także toksyczny układ z partnerem nie był obojętny i mógł mieć wpływ na zachowanie i relacje emocjonalne powódki. Biegły wskazał, że te wydarzenia należy traktować jako wtórne, a nie pierwotne i można z dużym prawdopodobieństwem przyjąć, że brak

ojca i w tym również matki w kształtowaniu osobowości powódki miał znaczący wpływ na jej niekontrolowane reakcje emocjonalne.

Powódka wniosła o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kwoty 94.000 zł tytułem zadośćuczynienia. Powódka otrzymała uprzednio bezpośrednio od ubezpieczyciela kwotę 6.000 zł tytułem zadośćuczynienia, w związku z czym wysokość zadośćuczynienia oceniła na kwotę 100.000 zł.

Sąd uwzględnił powództwo w części, tj. co do kwoty 69.000 zł.

Uznając, że odpowiednia kwota zadośćuczynienia w niniejszej sprawie wynosić powinna łącznie 75.000 zł, Sąd wziął pod uwagę, że stan psychiczny i emocjonalny powódki wywołany był nie tylko poprzez śmierć ojca, ale również brak matki. W sytuacji, gdy powódka bardzo tego potrzebowała, matka powódki pracowała i kontynuowała naukę, nie poświęcając wystarczająco dużo czasu córce. Nadto gdy powódka miała 13 lat matka zostawiła ją pod opieką dziadka i jego rygorystycznej partnerki, a sama wyjechała z mężem i młodszą córką do Irlandii. Jak wskazał powołany w sprawie biegły, brak ojca i w tym również matki w kształtowaniu osobowości powódki miał znaczący wpływ na jej niekontrolowane reakcje emocjonalne. Nie jest zatem tak, że śmierć ojca była wyłączną przyczyną problemów psychicznych i emocjonalnych powódki, jednakże z pewnością był przyczyną pierwotną. Gdyby jednak powódka otrzymała wsparcie ze strony matki, jakiego potrzebowała, skutki tego tragicznego wydarzenia jakim była śmierć ojca mogłyby być mniejsze.

W chwili śmierci ojca powódka miała 5 lat. Wskutek wypadku powódka została pozbawiona możliwości bycia wychowywaną przez oboje rodziców. Ojciec nie mógł być obecny w najważniejszych momentach jej życia. Śmierć rodzica była tym bardziej bolesna, że to z nim powódka związana była bardziej, albowiem to on w większym zakresie niż matka sprawował nad nią opiekę. Śmierć ojca spowodowała destabilizację dotychczasowej sytuacji życiowej powódki, zmienił się sposób sprawowania nad nią opieki, a najbliższe jej osoby – matka i babcia znajdowały się w żałobie. Po śmierci ojca oraz w okresie dorastania i wczesnej młodości powódka nie otrzymała dostatecznego wsparcia od matki.

Przy miarkowaniu kwoty zadośćuczynienia Sąd miał jednak na uwadze wnioski z opinii biegłego, że stan psychiczny i emocjonalny powódki wywołany był nie tylko poprzez śmierć ojca, ale również brak matki.

W związku z powyższym Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 69.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 19 kwietnia 2017 r. Miarkując powyższą kwotę Sąd miał na uwadze, że powódka otrzymała już od ubezpieczyciela kwotę 6.000 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć ojca. Łączna kwota zadośćuczynienia wynosi 75.000 zł.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. przyjmując jako datę początkową naliczania odsetek 19 kwietnia 2017 r., zatem dzień po wydaniu przez ubezpieczyciela decyzji o przyznaniu odszkodowania. Na dzień wydania decyzji ubezpieczycielowi znane były wszystkie okoliczności sprawy, w tym jak wyglądało życie powódki bezpośrednio po śmierci ojca, jak i obecnie. W związku z powyższym brak było podstaw do zasądzenia odsetek dopiero od dnia wyrokowania.

W nieuwzględnionej części Sąd powództwo oddalił.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., albowiem żądanie powódki było zasadne, a miarkowaniu podlegała jedynie dochodzona kwota zadośćuczynienia. W związku z powyższym Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 5.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (na które składa się wynagrodzenie pełnomocnika powódki zgodnie z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w wysokości 5.400 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł). Nadto Sąd nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 7.311,96 zł na którą składają się wydatki w postaci: kosztów opinii biegłego w wysokości 998,23 zł (k. 183) oraz kosztów stawiennictwa świadków w kwotach: 253,44 zł (k. 145), 82,31 zł (k. 145) i 1.277,98 zł (k. 147), a także opłata

od pozwu, od której uiszczenia powódka była zwolniona w kwocie 4.700 zł (5% wartości przedmiotu sporu zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych).

/-/ sędzia Małgorzata Małecka

ZARZĄDZENIE

1. odnotować uzasadnienie;
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powódki i pozwanego;
3. za 14 dni lub z apelacją.

P., dnia 20 grudnia 2019 roku /-/ sędzia Małgorzata Małecka